

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

Методичні рекомендації
до вивчення дисципліни для студентів
спеціальності «Право»

Київ 2022

УДК 32
П 49

Укладачі: Є.В. Перегуда, докт. політ. наук, проф.
В.В. Карпунцов, докт. юрид. наук, проф.
В.Л. Згурська, канд. політ. наук, доц.
Ю.Є. Баєва, канд. політ. наук
Б.І. Мотузенко, канд. соціол. наук
А.В. Панібудьласка, канд. іст. наук, доц.
О.О. Яхно, канд. політ. наук
В.В. Єгоров, канд. істор. наук, доц.
М.П. Красковська, канд. філос. наук, доц.

Рецензент: Сердюк Н.А., д-р юрид. наук, доцент
Відповідальний за випуск Є.В. Перегуда, докт. політ. наук,
професор, завідувач кафедри політичних наук і права

Затверджено на засіданні кафедри політичних наук і права,
протокол №2 від 21 вересня 2022 р.

Політологія: Методичні рекомендації до вивчення дисципліни
для студентів спеціальності «Право». Вид. 2-е, доп. Уклад. Є.В.
Перегуда, В.В. Карпунцов, В.Л. Згурська, Ю.Є. Баєва та ін. Київ–
Тернопіль: КНУБА, Ф-ОП Шпак В.Б., 2022. 35 с.

Подано тематику практичних занять, літературу з підготовки до
них, тематику індивідуальних завдань та рекомендації з їх
підготовки, питання підсумкового контролю, список рекомендованої
літератури.

Призначено для студентів спеціальності «Право».

© КНУБА, 2022

ЗМІСТ

Загальні положення.....	3
Мета та завдання навчальної дисципліни	4
Методи навчання.....	6
Плани практичних занять та література до них.....	8
Вимоги до індивідуальних завдань для студентів денної та контрольних робіт для студентів заочної форми навчання. Тематика індивідуальних завдань та контрольних робіт	26
Модульно-рейтингова система оцінювання знань	28
Питання підсумкового контролю.....	30
Політика щодо академічної доброчесності	32
Політика щодо відвідування	32
Методичне забезпечення	33
Інформаційні ресурси	34

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Формування фахівців з правознавства неможливе без дисципліни «Політологія». Зміст правових норм визначається співвідношенням суб'єктів суспільно-політичного розвитку на регіональному, національному, міжнародному рівнях. Політичні процеси визначають й особливості дії правових актів. При цьому завдання дисципліни не співпадають із завданнями, які стоять перед «Конституційним правом» та іншими дисциплінами. Явища легітимності влади, функціонування її органів визначаються механізмами, не охопленими предметом правознавчих дисциплін – політичними ідеологіями, психологією, етнічною свідомістю, маніпулятивними технологіями тощо.

У цьому виданні аналізуються компетентності згідно зі Стандартом освіти за спеціальністю 081 «Право», які опановують студенти в ході вивчення дисципліни «Політологія», результати навчання, які відповідають Стандарту.

Також вміщені плани практичних занять, перелік літератури для підготовки до них, тематику індивідуальних завдань та рекомендації з їх підготовки, опис механізмів контролю за навчальним процесом, зокрема питання підсумкового контролю, опис елементів політики академічної доброчесності та політики відвідування.

Важлива роль при вивченні дисципліни відводиться самостійній роботі студентів, зокрема виконанню індивідуального завдання. У виданні наведений орієнтовний перелік тем індивідуальних завдань. Перелік не є вичерпним. Студенти можуть запропонувати власні теми, виходячи з інтересів своєї наукової роботи.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, студенти можуть це зробити у вигляді реферату. Він повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок рукописного тексту. Реферат включає план, відповідно до плану зміст, основні висновки і список літератури. Список літератури може складатися за алфавітом, за тематикою або за порядком згадування літератури в тексті. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, презентації. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: засвоєння студентами основних тенденцій політичного розвитку суспільства, термінологічного апарату політології, закономірностей функціонування політичної влади, основних політичних інститутів та процесів, тенденцій розвитку суспільно-політичних процесів на національному, регіональному та глобальному рівнях, виявлення чинників взаємовпливу політичної та правової систем суспільства, прогнозування впливу суспільно-політичного розвитку на розвиток законодавства, а також впливу правової системи на суспільний розвиток.

Компетенції студентів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Код	Зміст	Результати навчання
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	ПРН2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання. ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.
ЗК1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ПРН8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.
ЗК9	Здатність працювати в команді	ПРН11. Володіти базовими навичками риторики.
ЗК11	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	ПРН12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло. ПРН13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.
ЗК14	Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.	ПРН17. Працювати в групі, формуючи власний внесок у виконання завдань групи.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен:
знати

- основний категоріально-понятійний апарат політології;
- концепції політичної влади, ресурси та механізми її здійснення;
- особливості розвитку громадянського суспільства;
- типологію політичних партій та партійних систем;
- основні етнічні групи, механізми формування етнонаціональної свідомості, типологію етнополітичних відносин та процесів;
- структуру політичної свідомості, типологію ідеологій;
- способи утворення політичних еліт;
- механізми формування та функціонування політичного лідерства;
- структуру політичної системи;
- типологію політичних режимів;
- класифікацію форм державного правління та державного устрою;
- типологію політичних процесів;
- основні виборчі системи, виборчі технології;
- концепції розвитку світової політики, основні міжнародні організації.

вміти

- типологізувати політичний режим в країні за відомими ознаками;
- типологізувати форму державного правління та державного устрою за відомими ознаками;
- типологізувати партійну систему в конкретній країні;
- встановити відповідність типу виборчої системи особливостям суспільно-політичного розвитку країни;
- надавати оцінку подіям міжнародної політики, аргументовано прогнозувати розвиток глобальних та регіональних політичних відносин;
- у складі групи розробляти шляхи вирішення актуальної суспільно-політичної проблеми;
- презентувати варіант вирішення суспільно-політичної проблеми, аргументовано дискутувати з представниками інших політичних орієнтацій.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Вивчення курсу „Політологія” здійснюється у формі лекцій, практичних занять, самостійної роботи студентів над першоджерелами та навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань (курскових робіт), модульного контролю, складання іспиту.

Лекція як провідна організаційна форма навчального процесу вводить в предметне поле політології, знайомить з найбільш важливими проблемами сучасної політичної науки (світової та вітчизняної), забезпечує системність знань. Наявність конспекту лекцій допоможе студентам здобути цілісні знання з опорою на новітні досягнення світової та вітчизняної соціогуманітарної науки. Викладач постійно оновлює, доопрацьовує, систематизує лекційний матеріал, подає його в навчально-орієнтованій інтерпретації.

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами першоджерел, посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формулюють запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки, погляди, демонструють вміння та навички політологічного аналізу новітніх політичних процесів та явищ.

Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання всіх спеціальностей охоплюють 10 тем з курсу ”Політологія” і розраховані на 22 години. Кожна тема містить окремі питання, висвітлення яких розкриває політологічну проблему в цілому. Плани семінарів не дублюють лекційного курсу, а розширюють, конкретизують і доповнюють його.

Для підготовки кожної теми семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук (ауд. 432). Крім того, бібліотека та навчально-методичний кабінет володіють розгалуженими фондами періодичних видань, ознайомлення з якими допоможе студентам актуалізувати отримані політологічні знання, зокрема вникнути в український політичний вимір.

Під час роботи на семінарі студенти повинні продемонструвати свої знання вільно оперуючи засвоєним понятійно-категоріальним апаратом з політології.

Високу оцінку студент отримує тоді, коли системно логічно висвітлює навчальну проблему своїми словами, користуючись власним конспектом та відповідними записами.

Перші доповіді з питань семінару варто розраховувати на 10 -15 хв., як правило, з трибуни перед аудиторією. Подальше обговорення доповіді включає такі форми участі в семінарі : доповнення, запитання, зауваження, побажання, розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

В разі організації навчального процесу онлайн лекції, практичні заняття проводяться на платформі Microsoft Teams. Викладач формує відповідну команду, для чого кожен студент повинен мати адресу корпоративної пошти КНУБА. Навчальні матеріали розміщуються в Microsoft Teams, а також на Освітньому сайті КНУБА.

Консультації з дисципліни проводяться керівником курсу щотижнево. Графік доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЛІТЕРАТУРА ДО НИХ

МОДУЛЬ 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ КУРСУ. ПОЛІТИЧНА ВЛАДА І СУСПІЛЬСТВО

Змістовий модуль 1.

Предмет і завдання курсу. Понятійно-категоріальний апарат.

ТЕМА 1. Політологія як наука та навчальна дисципліна

План

1. Політика як суспільне явище, її роль в житті суспільства.
2. Предмет політології, основні закони і категорії.
3. Методи і функції політології.

Література

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегида Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 4-27. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса. К. : Парлам. вид-во, 2016. 656 с.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf.

Додаткова

Алмонд Г. Политическая наука: история дисциплины. *Полис.* 1997. №6. С.174-183.

Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник. К.: Каравела. 2009. С. 8-101.

Вебер М. Покликання до політики. *М. Вебер. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика.* К.: Основи. 1998. С. 11-46.

Левенець Ю.А. Політична наука: параметри раціоналізму. *Історична і політична наука та суспільна практика в Україні.* К.: Парламентське видавництво. 2009. С. 166-172.

Політична енциклопедія. Редкол.: Ю.Левенець, Ю.Шаповал та ін. К.: Парламентське видавництво. 2012. С. 76-79.

Шляхтун П.П. Політологія (історія та теорія): підручник / П.П. Шляхтун. К.: Центр учбової літ-ри, 2010. С. 6-37.

ТЕМА 2. Політична влада

План

1. Влада, політична влада, державна влада: визначення, сутність.
2. Механізм здійснення влади, ресурси влади. Легітимність влади.
3. Влада та владні відносини в Україні, сучасний вимір.
4. Демократія як спосіб організації суспільно-політичного життя.

Література

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегида Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 28-40. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf.

Додаткова

Гьофе Г. Демократія в епоху глобалізації. К.: ППС, 2007. 425 с.

Даль Р. Предпосылки возникновения и утверждения полиархий. *Полис*. 2002. №6. С. 34-57.

Колтаков Е.А. Понятие "политическая власть": к концептуализации содержания. *Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики*. Тамбов: Грамота, 2015. № 9. Ч. 2. С. 91-98. URL: <https://www.gramota.net/materials/3/2015/9-2/24.html>.

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Крауч К. Постдемократия. М.: Высшая школа экономики, 2010. 192 с.

Перегудов С.П. Концепция мониторинговой демократии: к новым отношениям власти и общества. *Полис*. 2012. №6. С. 55-67.

Політична енциклопедія. Редкол.: Ю.Левенець, Ю.Шаповал та ін. – К.: Парламентське видавництво. – 2012.- С. 76-79.

Павленко І.А., Даниляк О.О., Макаров Г.В., Руденко А.В. Розвиток форм безпосередньої демократії в Україні: аналіз доцільності та перспектив застосування: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2019. 65 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75228/mod_resource/content/1/Безпосередня демократія в Україні НІСД 2019.pdf.

Тоффлер Э. Метаморфозы власти. М.: «АСТ», 2003. 669 с.

Хантингтон С. Третья волна. Демократия в конце XX века. М.: РОСПЭН, 2003. 368 с.

Змістовий модуль 2. Політична влада і суспільство.

ТЕМА 3. Громадянське суспільство та політичні партії

План

1. Групи в політиці. Групи інтересів. Лобізм.
2. Поняття громадянського суспільства.
3. Політична партія: визначення, партогенез, типи, роль в механізмі здійснення політичної влади.
4. Інституціоналізовані партійні системи, їх типологізація.

Література

Перегуда Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегуда Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 93-109. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, ШІЕНД ім. І.Ф.Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2016. 704 с.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна політична лексика Словник Хоми 2015.pdf.

Закон України від 5 квітня 2001 р. №2365 «Про політичні партії в Україні». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2365-14..>

Додаткова

Берченко Г.В. Конституційні засади громадянського суспільства в Україні. Автореф. ...канд. юрид. наук. 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право. Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Харків, 2012. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Гонюкова Л. Політичні партії як інститут державної політики та управління: теоретико-методологічний аналіз: монографія. За наук. ред. д-ра політ. наук Л.Є.Шкляра. К.: НАДУ, 2009. 392 с. URL: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monogr/70fce21c-7da6-424b-a241-fb24b8fd1576.pdf.

Даль Р. Полиархия: участие и оппозиция. М.: Изд-во ГУ-ВШЭ, 2010. 288 с. URL: <http://socio.karazin.ua/resources/b36f0c7d68c0aa33defbfb726b8e8b2.pdf>.

Держава і церква в Україні-2019: підсумки року і перспективи розвитку відносин: Дослідження Центру Разумкова. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75229/mod_resource/content/1/Релігія та церква в Україні НІСД 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75229/mod_resource/content/1/Релігія_та_церква_в_Україні_НІСД_2019.pdf)

Дюверже М. Политические партии. А.Д. Кириллов [науч.ред.]; пер. с фр. Л.А. Зимина. М.: Академический проект, 2002. 558 с.

Кармазіна М.С. Політичні партії України у процесі виборів Президента України у 2019 р.: кількісно-якісний аналіз участі. *Наукові записки*. Випуск 1(97). С. 4-31. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103546/mod_resource/content/1/partiiprezidvyb19.pdf.

Кафарський В.І. Політичні партії та групи тиску: проблеми взаємовідносин та правового регулювання. *Університетські записки*. 2006. №2(18). С. 403-410. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103548/mod_resource/content/1/partiigrupytisku.pdf.

Корнієнко В.О. Комунікативний потенціал лобі феномену в сучасній українській політиці. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки*. 2016. С. 92-95. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71717/mod_resource/content/1/Політичне лобіювання як комунікація Корнієнко.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71717/mod_resource/content/1/Політичне_лобіювання_як_комунікація_Корнієнко.pdf).

Корнієнко Я. Выборы-2019. Що партії пропонують робити із землею, податками, тарифами і соцстандартами. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/07/19/649815/>.

Лебедюк В. Типологія партійних систем: минуле та сьогодення. *Політичний менеджмент*. 2013. №59. С. 60-69. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103552/mod_resource/content/1/lebedyuktipologiiapartsystem.pdf.

Перегула Є.В. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник розвитку громадянського суспільства. *Електронний науково-практичний журнал S.P.A.C.E.* 2017. Вип. 4. С. 33-37. URL: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8015/Pereguda%20EV%20SPACE%20%e2%84%96%204_2017%20%282%29%20%281%29-7.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Савчин М. Політичні партії та виборчі системи: спроби конституційної інженерії у контексті сучасного конституціоналізму. *Вісник ЦВК*. 2008. №3(13). С. 62-75. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103556/mod_resource/content/1/SavchynPartiivychorchisystemi.pdf.

Семеряк М., Рогачук Д. Тарифний геноцид та партії. Що пишуть про енергетику та екологію у передвиборчих програмах? URL: <https://vybory.pravda.com.ua/articles/2019/07/11/7150031/>.

Степаненко В. Громадянське суспільство: дискурси і практики. Київ: Інститут соціології НАН України, 2015. 420 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71568/mod_resource/content/1/Громадянське_суспільство_Степаненко_Монографія_2015.pdf.

Суха Н., Заболотний Н. Імпічмент та ще більше виборів: як партії змінюватимуть систему влади. URL: <https://vybory.pravda.com.ua/articles/2019/07/5/7150027/>.

Тезінг Й. Гофмейстер В. Політичні партії в демократичному суспільстві. К.: Либідь, 2001. 126 с.

Трансформація партійної системи: український досвід у європейському контексті. За ред. Ю.Якименка. Київ: Центр Разумкова, 2017. 428 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103555/mod_resource/content/1/partiidopovidrazumkova.pdf.

Шведа Ю. Політичні партії України: виборчі партії чи виборчі проекти? *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2013. Випуск 3. С. 176-180. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103549/mod_resource/content/1/partiivyborchiproekty.pdf.

Яблонський В. М., Бекешкіна І. Е., Гелетій М. М. та ін. Громадянське суспільство України: політика сприяння та залучення, виклики та трансформації: аналіт. доп. За заг. ред. О. А. Корнієвського, Ю. А. Тищенко, В. М. Яблонського. К. : НІСД, 2019. 112 с. URL:

[http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75220/mod_resource/content/1/Громадянське суспільство в Україні Аналітична доповідь 2019.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75220/mod_resource/content/1/Громадянське_суспільство_в_Україні_Аналітична_доповідь_2019.pdf).

ТЕМА 4. Політична суб'єктність етносів та націй

План

1. Етноси та етнічні групи, особливості етногенезу.
2. Нації – поняття, теорії, типологія.
3. Етнічна та національна ідентичність та свідомість.
4. Етнонаціональні відносини та етнополітика.
5. Особливості етнополітичного розвитку України.

Література

Перегуда Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегуда Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 110-124. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна а політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf)

Додаткова

Вишняк О. Мовна ситуація та статус мов в Україні: динаміка, проблеми, перспективи (соціологічний аналіз). К.: Інститут соціології НАН України, 2009. 176 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71567/mod_resource/content/1/Мовна політика Вишняк Монографія 2009.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71567/mod_resource/content/1/Мовна_політика_Вишняк_Монографія_2009.pdf).

Гумилев Л.Н. Этногенез и биосфера Земли. М.: Айрис-Пресс, 2010. 560 с. URL: <http://gumilevica.kulichki.net/EVE/index.html>.

Шаповал Ю.І., Нагорна Л.П., Кулик В.М. та ін. Етнополітична культура в Україні: реалії та виклики часу. За заг. ред. Ю. Шаповала. К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2010. 431 с. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/etnopolit_129-1.pdf.

Касьянов Г.В. Теорії нації та націоналізму. К.: Либідь, 1999. 352 с. URL: <http://litopys.org.ua/kasian/kas.htm>.

Кресіна І.О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси. К.: Вища школа, 1998. 391 с.

Курас І.Ф. Етнополітика: Історія та сучасність. Статті, виступи, інтерв'ю 90-х років. К.: ІПіЕНД, 1999. 656 с.

Мала енциклопедія етнодержавознавства / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького / Ю.І. Римаренко. К.: Генеза, 1996. 942 с.

Мовна ситуація в Україні: між конфліктом і консенсусом. К.: ІПіЕНД імені І.Ф. Кураса НАН України, 2008. 398 с. URL: https://ipien.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/movna_sit_49.pdf.

Націоналізм: Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: антологія. Пер. Ю.Бадзьо та ін. ; упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. 2.вид., перероб. і доп. К. : Смолоскип, 2006. 684 с. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/ua/elib.exe?Z21ID=&I21DBN=UKRLIB&P21DBN=UKRLIB&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=online_book&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=FF=&S21STR=ukr0000383.

Перегуда Є., Малкевич А., Семко В., Ксеніч А. Мовна політика в Україні : між символічним насиллям та вільним мовним вибором : монографія. К. : «Бескиди», 2017. 207 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Мовна-політика-остаточний-варіант-2.pdf>.

Тишков В.А. О главных акторах цивилизационного диалога. Культурное и языковое разнообразие современных наций. *Полис*. 2012. №5. С. 77-85.

Українці найгірше ставляться до двох етносів – дослідження. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2019/11/7/7231266/>.

Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху. Пер. з англ. М.Климчука і Т.Цимбала. К.: Ніка-Центр, 2006. 320 с. URL: <http://litopys.org.ua/smith/smg.htm>.

Ян Э. Государственное и этническое понимание нации: противоречия и сходство. *Полис*. 2000. №1. С. 114-122.

ТЕМА 5. Політична свідомість та політична культура. Символічна політика

План

1. Сутність, структура і функції політичної свідомості.
2. Політична ідеологія, її роль в політиці.
3. Символічна політика.
4. Зміст, структура і функції політичної культури.
5. Політична соціалізація та політична участь.

Література

Перегуда Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегуда Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 125-146. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, ШІЕНД ім. І.Ф.Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2016. 704 с.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна а політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна%20політична%20лексика%20Словник%20Хоми%202015.pdf).

Додаткова

Бебик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник. К.: Каравела. 2009. С. 346-411.

Инглхарт Р. Постмодерн: меняющиеся ценности и изменяющиеся общества. *Полис*. 1997. №4, 5. С. 18-28.

Мусихен Г.И. Идеология и культура. *Полис*. 2012. №1. С. 46-52.

Козьма В.В. Природа та механізми включення особистості в політику: політологічний аналіз. *Вісник Донецького національного університету. Сер.: Політичні науки*. 2016 С. 13-16. [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71710/mod_resource/content/1/Механізми включення особистості в політику Козьма стаття 2016.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71710/mod_resource/content/1/Механізми%20включення%20особистості%20в%20політику%20Козьма%20стаття%202016.pdf).

Консерватизм: Антологія. Упорядники В. Лісовий, О. Проценко. Київ: Смолоскип, 1998. 598 с.

Лібералізм: Антологія. Упорядники В. Лісовий, О. Проценко. Київ: Смолоскип, 2002. 1126 с

Майданюк В. Ідеологічні відмінності соціальної політики неоконсерватизму та неолібералізму. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2019. Випуск 24. С. 164-170. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71366/mod_resource/content/1/Неоконсерватизм та неолібералізм.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71366/mod_resource/content/1/Неоконсерватизм%20та%20неолібералізм.pdf).

Нагорна Л.П. Політична культура українського народу: історична ретроспектива і сучасні реалії. К.: Стилос, 1998. 278 с.

Наумкіна С.М., Груєва О.В. Політичний гепенінг у системі акціоністських форм політичної активності. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки*. 2016. С. 86-91. URL:

http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71716/mod_resource/content/1/Політичний_гепенінг_Наумкіна_Груєва_2016.pdf.

Ніколаєнко Н.О., Годован Ю.В. Інноваційні інститути політичної соціалізації молоді в Україні. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки*. 2016. С. 111-115. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71719/mod_resource/content/1/Інститути_політичної_соціалізації_молоді_Ніколаєнко.pdf.

Переґуда Є. В., Гербут Н. А. Візуалізація політичних відносин засобами архітектури. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого*. Серія: Політологія / редкол.: А. П. Гетьман та ін. Харків : Право, 2019. № 2 (41). С. 20-37. DOI 10.21564/2075-7190.41.168203 URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Переґуда-та-Гербут-про-візуалізацію-політики-засобами-архітектури.pdf>.

Романов Б. Социал-демократический реформатор. URL: <http://www.socialistinfo.ru/apriori/3976.html>.

Ротар Н. Політична участь громадян України в умовах е-демократизації. *Політичний менеджмент*. 2006. №2. С. 111-117. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/rotar_politychna.pdf.

Рудич Ф.М. Політологія: підручник. 3-тє вид., перероб., доп. К.: Либідь, 2009. С. 324-373.

Шляхтун П.П. Політологія (історія та теорія): підручник. К.: Центр учбової літ-ри, 2010. С. 564-591.

Яблонський В. М., Лозовий В. С., Валецький О. Л., Здіорук С. І., Зубченко С. О. та ін. Політика історичної пам'яті в контексті національної безпеки України: аналіт. Доповідь. Київ: НІСД, 2019. – 144 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75230/mod_resource/content/1/Політика_історичної_пам'яті_в_контексті_нацбезпеки_НІСД_2019.pdf.

МОДУЛЬ 2. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Змістовий модуль 2. Політичні інститути

ТЕМА 6. Політична система суспільства та держава

План

1. Поняття політичної системи суспільства та її структура, функції.
2. Типи політичних систем та політичні режими. Особливості політичної системи в Україні.
3. Поняття держави та теорії її походження. Ознаки та функції держави.
4. Органи державної влади.
5. Форми держави.
6. Державна політика та державне управління.

Література

Перегуда Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегуда Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 41-73. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, ІПІЕНД ім. І.Ф.Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2016. 704 с.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf.

Додаткова

Бєбик В.М. Політологія: наука і навчальна дисципліна: Підручник. К.: Каравела. 2009. С. 229-253.

Бусленко В. Політична опозиція в перехідних демократіях: категоріальний аналіз феномена. URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Гелей С., Рутар С. Політико-правові системи світу: Навч. посібник. К.: Знання, 2006. 668 с.

Кармазіна М.С. Президентство: український варіант. К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2007. 365 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/knyga_prez_42.pdf.

Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. №30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Перегуда Є.В. Виконавча влада України: політико-правові аспекти модернізації. К.: Логос, 2013. 408 с.

Політична система для України: історичний досвід і виклики сучасності / О.Г.Аркуша, С.О.Біла, В.А.Верстюк та ін.; Гол. ред. В.М.Литвин. К.: Ніка-Центр, 2008. С. 618-953.

Кирилюк Ф.М. Політологія: навчально-методичний комплекс. К.: Центр учбової літератури, 2007. С. 60-94.

Політологія: підручник. О.В.Бабкіна (ред.), В.П.Горбатенко (ред.). 3-тє вид., перероб., доп. К.: Академія, 2006. С. 127-194.

Рудич Ф.М. Політологія: підручник. 3-тє вид., перероб., доп. К.: Либідь, 2009. С. 81-132.

Сарторі Дж. Порівняльна конституційна інженерія. Пер. з 2-го англ. видання. К.: Артєк, 2001. 224 с.

Сухонос В.В. Динаміка сучасного, державно-політичного режиму в Україні: антиномія демократизму і авторитаризму: Монографія. Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. 336 с.

Україна у пошуку стратегій суспільно-політичного розвитку (1991 – 2018 рр.). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 352 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/81164/mod_resource/content/1/Інституційні%2С ціннісні%2С соціально-економічні%2С зовнішньополітичні%2С лідерські засади розвитку України Монографія ІПіЕНД.pdf.

Шляхтун П.П. Політологія (історія та теорія): підручник. К.: Центр учбової літ-ри, 2010. С. 86-141.

ТЕМА 7. Регіональна політика та місцеве самоврядування

План

1. Поняття політичного простору. Місто як соціально-політичний простір.
2. Система регіональної політики.
3. Міське самоврядування.
4. Політика децентралізації в Україні.

5. Політичні засади міського планування та управління.

Література

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегида Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 73-82. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, ІПІЕНД ім. І.Ф.Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2016. 704 с.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf.

Закон України від 17 лютого 2011 р. №3038 «Про регулювання містобудівної діяльності». URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3038-17>.

Додаткова

Більовский О.А. Державна житлова політика України: проблема соціально-економічної ефективності : аналіт. доп. К. : НІСД, 2012. 136 с. URL:

http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75221/mod_resource/content/1/Житлова_політика_в_Україні_Монографія_2012.pdf.

Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. та ін. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу: аналіт. доп. За наук. ред. Я.А. Жаліла. Київ: НІСД, 2019. 192 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75222/mod_resource/content/1/Політика_децентралізації_в_Україні_НІСД_2019.pdf.

Збірники матеріалів конференцій «Регіональна політика» та «Просторове планування». URL: http://www.knuba.edu.ua/?page_id=47972.

Кресіна І.О., Коваленко А.А., Молибога Р.М., Перегида Є.В. Демократія і регіональна еліта: політико-правові проблеми влади в столиці України – місті Києві: Монографія. К.: Логос, 2005. 216 с.

Кулішенко Т.О. Механізм процесу інституційного оформлення децентралізації влади. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2017. С. 27-30. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71738/mod_resource/content/1/Механізм_інституційного_оформлення_децентралізації_Кулішенко_2017.pdf.

Перегида Є. В., Місержи С. Д. Регіональне управління та місцеве самоврядування в США : «стежка залежності» та сучасні тенденції. *Держава і право* : Збірник наукових праць. Серія Політичні науки. Випуск 74 / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. Київ : Вид-во «Юридична думка», 2016. С. 154–164. URL: http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/ilovepdf_merged-1.pdf.

Перегида Є.В., Стойко О.М., Деревінський В.Ф., Семко В.Л., Мамонтов І.О., Місержи С.Д. Політика енергоефективності та енергозбереження як чинник національної консолідації : проблеми формування та реалізації : Монографія. Київ-Тернопіль : «Бескиди», 2018. 203 с. URL: <http://www.knuba.edu.ua/ukr/wp-content/uploads/2019/02/Політика-енергоефективності-та-енергозбереження-як-чинник-національної-консолідації-Монографія.pdf>.

ТЕМА 8. Політичні еліти та політичне лідерство

План

1. Загальна характеристика, типологія та функції політичних еліт.
2. Політичне лідерство: природа, типологія. Політичне лідерство в Україні: проблеми та перспективи.

Література

Перегида Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегида Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 83-92. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, ШІЕНД ім. І.Ф.Кураса. К.: Парлам. вид-во, 2016. 704 с.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf.

Додаткова

Балабан Р.В. Політичний клас: виклики і ризики. *Наукові записки ІПіЕНД ім. І.Ф.Кураса*. 2010. №1(45). С. 110-120. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/balaban_politychnyi.pdf.

Гаман-Голутвина О.В. Процессы современного элитогенеза: мировой и отечественный опыт. *Полис*. 2008. №6. С. 70-75.

Кочубей Л.О. Сучасні політична еліта і політичний клас: визначення, моделі та особливості становлення. *Наукові записки ІПіЕНД*. 2010. №1(45). С. 37-53. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kochubei_suchasni.pdf.

Кухта Б. Феномен політичного лідера: Історичні силуети на тлі епох. Л.: Кальварія, 2000. 232 с.

Морарь М.В. Політичне лідерство: проблеми теорії та методології. *Наукові записки ІПіЕНД*. 2010. №1(45). С. 177-190. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/morar_politychne.pdf.

Пахарев А.Д. Политические элиты современной Украины: каналы рекрутирования. *Наукові записки ІПіЕНД*. 2010. №1(45). С. 27-36. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/paharev_politicheskie.pdf.

Політика в особах: Політичне лідерство на постсоціалістичному просторі: національний і регіональний контексти. За заг. ред. Ф.М.Рудича. К.: Парламентське вид-во, 2008. 352с.

Траверсе О. Політичне лідерство як univsum. *Політичний менеджмент*. 2011. №2. С. 85-93. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=PoMe_2011_2_11.

Шерман О.М. Колористика одягу в системі візуальних параметрів іміджу політичного лідера: діахронічний та синхронічний аспект. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки*. 2016. С. 108-111. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71718/mod_resource/content/1/Колористика_одягу_в_іміджі_політичного_лідера_Шерман_2016.pdf.

Змістовий модуль 3. Політичні процеси

ТЕМА 9. Політичні процеси. Вибори та виборчі процеси

План

1. Сутність і структура політичного процесу.
2. Виборчий процес та виборчі системи.
3. Конфлікти та кризи в політичному житті.

4. Політична модернізація в Україні.
5. Політична комунікація: сутність, функції, структура, типологія, рівні.

Література

Перегуда Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегуда Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 157-177. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf.

Виборчий кодекс України від 19 грудня 2019 р. №396-ІХ. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. №7, 8, 9. Ст. 48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>.

Додаткова

Горбатенко В.П. Прикладна політологія: Навч. посібник /В.П.Горбатенко, С.Г.Денисюк, Г.І.Зеленська та ін. В.П. Горбатенко (ред.). К.: Академія, 2008.

Горбатенко В.П. Стратегія модернізації суспільства: Україна і світ на зламі тисячоліть. К., Академія, 1999. 240 с.

Зеров А.А. Конституційний конфлікт як феномен та процес в Україні. Одеса: Юрид. л-ра, 2008. С. 236.

Здравомыслов А.Г. Социология конфликта. М.: Аспект-Пресс, 1996. 317 с.

Кіндратець О. Політичні зміни і політична стабільність // Політичний менеджмент. 2005. №2. С. 55-67.

Кочубей Л.О. Виборчі технології: Навч. посібник. К.: Український центр політичного менеджменту, 2008.

Кочубей Л.О., Гаврилюк К.К. Класифікація політичних криз та їх основні ознаки. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2018. С. 5-9. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71745/mod_resource/content/1/Класифікація_політичних_криз_Кочубей_Гаврилюк_2018.pdf.

Мацієвський Ю. Деякі аспекти вивчення феномена кризи у політичних дослідженнях. *Політичний менеджмент*. 2008. №6. С. 16-29.

Недбай В.В. Сучасні політичні комунікації : медійно-технологічний аспект. Одеса: Фенікс, 2009.

Політичні конфлікти в сучасній Україні: сутність, витоки, шляхи подолання. Курасівські читання. *Наукові записки ІПіЕНД*. 2008 Вип. 41. 266 с.

Смола Л. Слухи как инструмент информационно-психологического влияния. URL: <https://kaitsen.ee/news/sluzhi-kak-instrument-informacionno-psihologichesko>.

Соловьев А.И. Политический дискурс медиакратий: проблемы информационной эпохи. *Полис*. 2004. №2 С. 124-132.

Яковлев Д.В. Політична взаємодія як комунікативний процес: медіатизація, демократизація, раціоналізація: Монографія. Одеса: Астропринт, 2009. 288 с.

ТЕМА 10. Міжнародна політика. Світові політичні процеси

План

1. Міжнародні відносини, міжнародна та зовнішня політика: підходи, визначення, тенденції.
2. Глобалізація як визначальна тенденція світового розвитку. Глобалізм та антиглобалізм.
3. Україна в системі міжнародних геополітичних відносин.
4. Українсько-російська війна: тенденції та прогнози.

Література

Перегуда Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Перегуда Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. С. 178-195. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна_політична_лексика_Словник_Хоми_2015.pdf.

Додаткова

Бебик В.М., Шаргін С.О., Дегтарьова Л.О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика. Навч. посібник. Київ: Університет «Україна», 2006. 208 с.

Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство. К.: Видавничий дім «Києво-могилянська академія», 2006. 203 с.

Быков И.А. Управление интернетом как одна из проблем современных международных отношений. URL: <http://www.politex.info/content/view/438/30/>.

Воронянський О.В. Національний суверенітет: політологічний аспект. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки.* 2017. С. 13-16. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71726/mod_resource/content/1/Національний суверенітет політологічні аспекти Воронянський 2017.pdf.

Гор А. Земля на чаше весов. В поисках новой общей цели. *Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология.* Под ред. В.Л. Иноземцева. М.: Academia, 1999. С. 557-574.

Горбулін В., Белов О., Литвиненко А. Національна безпека. Порядок денний для України. К.: Стилос, 2009. 128 с.

Дубов Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва: монографія. К.: НІСД, 2014. 328 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75225/mod_resource/content/1/Кіберпростір в геополітиці НІСД 2014.pdf.

Кирилюк Ф.М. Новітня політологія: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. С. 531-562.

Климишин Ю.В. Проблематика дослідження сучасної геополітики. *Гілея.* Вип. 150. Політичні науки. С. 40-44. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/110237/mod_resource/content/1/geopolitika.pdf.

Лебедева М.М. Мировая политика: тенденции развития. *Полис.* 2009. №4. С. 72-83.

Лурье С.В., Казарян Л.Г. Мировая политика и ее прогностические индикаторы. *Полис.* 2012. №2. С. 43-56.

Малиновська О.А. Міграційна політика: глобальний контекст та українські реалії: монографія. К.: НІСД, 2018. 472 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75227/mod_resource/content/1/Міграційна політика Монографія 2018.pdf

Національний суверенітет України в умовах глобалізації: національна доповідь. К.: Парламентське вид-во, 2011. 112 с.

Новакова О.В. Тенденції формування геополітичних орієнтацій громадян в сучасній Україні. *Вісник Донецького національного університету, Сер.: Політичні науки.* 2016. С. 53-57. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/71714/mod_resource/content/1/Формування геополітичних орієнтацій громадян України Новакова стаття 2016.pdf.

Петров И.А. Глобализация как феномен эпохи постмодерна. *Международная жизнь*. 2003. №10. С. 51-62.

Рудич Ф.М. Політологія: підручник. 3-тє вид., перероб., доп. К.: Либідь, 2009. С. 352-463.

Світова гібридна війна: український фронт : монографія. За заг. ред. В.П. Горбуліна. К.: НІСД, 2017. 496 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75224/mod_resource/content/1/Світова_гібридна_війна_та_український_фронт_НІСД_2017.pdf.

Україна в новому геополітичному просторі: теоретичний і прикладний аспекти. (Кол. моногр.) За ред. Ф.М. Рудича. К., МАУП, 2002. 544 с.

Уткин А.И. Энергетические ресурсы и геополитика. *Полис*. 2010. №3. С. 9-25.

Хантингтон С. Столкновение цивилизаций. М.: АСТ, 2006. 576 с.

Мироненко П.В. Збочена росія та ознаки Третьої світової війни. Нотатки із щоденника політолога. Видання Академії політичних наук України. Київ: Видавництво Політія, 2022. 208 с.

Мироненко П.В. Збочена росія та ознаки Третьої світової війни. Нотатки із щоденника політолога. Частина II. Видання Академії політичних наук України. Київ: Видавництво Політія, 2022. 302 с.

ВИМОГИ ДО ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ДЕННОЇ ТА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ДЛЯ СТУДЕНТІВ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

Індивідуальне завдання підлягає захисту студентом на заняттях, які призначаються додатково. Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Студенти можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг 18-24 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь студента у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до закінчення семестру. Заняття із захисту індивідуальних завдань призначаються не пізніше, ніж за 1 тиждень до закінчення семестру. Викладач має право вимагати доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає вимогам.

Тематика індивідуальних завдань та контрольних робіт

1. Політологія, її місце у системі суспільних наук.
2. Політика як мистецтво можливого/неможливого.
3. Ефективність та легітимність політичної влади.
4. Політична відповідальність: сутність та функції.
5. Характеристика політичного режиму в Україні.
6. Конституційні засади політичної системи України.
7. Інститут президентства у сучасному світі.
8. Представницькі інститути влади: функції і прерогативи.
9. Порівняльний аналіз президентської та парламентської форм правління.
10. Демократія та суспільний розвиток.
11. Державна політика в сфері будівництва та архітектури.

12. Проблеми формування правової держави в Україні.
13. Особливості становлення громадянського суспільства в Україні.
14. Соціальні рухи та їх роль у політичному житті суспільства.
15. Молодіжний рух у сучасній Україні.
16. Партиїні системи країн Західної Європи: порівняльний аналіз.
17. Класифікація сучасних політичних партій в Україні.
18. Основні засади та принципи етнополітики демократичної держави.
19. Політико-правові засади інституту національно-культурної автономії.
20. Міжетнічні конфлікти та шляхи їх розв'язання.
21. Проблема політичного лідерства в Україні.
22. Політичний портрет сучасного лідера.
23. Сучасні політичні ідеології.
24. Психологія натовпу та раціональна політична поведінка.
25. Політична соціалізація особистості.
26. Політична культура України.
27. Засоби масової інформації як інструмент соціального представництва.
28. Електронний уряд: сутність, функції та майбутні перспективи.
29. Порівняльна характеристика основних виборчих систем.
30. Виборчі технології.
31. Міжнародна політика та глобальні проблеми сучасності.
32. Глобалізаційні процеси в сучасному світі.
33. Україна в новому геополітичному просторі.
34. Українсько-російська війна в контексті загострення міжнародних відносин.

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ

Вивчення курсу „Політології” в організаційному плані здійснюється за модульно-рейтинговою системою, яка спрямована на активізацію поглибленого засвоєння студентами політики як соціального явища, сучасних політичних відносин і політичних процесів, діяльності суб’єктів політики та політичних інститутів і самостійну творчу роботу з формування власної політичної культури.

Рейтингова оцінка з дисципліни – це сума оцінок (балів) усіх видів навчання студентів, які передбачаються навчальною програмою. До них відносяться :

- відвідування лекцій і наявність та якість конспектів лекцій;
- відвідування семінарів та участь в них:
 - а) виступи з доповідями ,
 - б) доповнення доповідей,
 - г) вміння формулювати і ставити питання, вести дискусії
- написання та захист індивідуальних завдань.

Модульний контроль проводиться після завершення практичних занять і здійснюється за навчальними матеріалом, що розглядався в курсі. Формою модульного контролю є письмові контрольні роботи, тестування та усне опитування студентів.

До модульного контролю допускаються студенти, які виконали усі види навчальних робіт, передбачених навчальною програмою.

Студенти, які не пройшли модульний контроль, не допускаються до підсумкового контролю (екзамену).

За дозволом деканату та за згодою кафедри окремі студенти (при наявності необхідної мотивації) можуть в додатковий час спробувати підвищити свій рейтинг модульного контролю.

При оцінюванні знань студентів використовується чотирибальна шкала оцінювання (5, 4, 3,2), яка водночас приводиться у відповідність до європейської шкали оцінювання ECTS за таблицею:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	
82-89	B	добре	

74-81	C		зараховано
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Студенту, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Студент має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота					Сума
Модуль 1		Модуль 2		Індивідуальне завдання	
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Змістовий модуль №3	Змістовий модуль №4		
10	20	20	20	30	100

ПИТАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЯ

1. Сутність і зміст поняття „політика”, роль політики в сучасному житті.
2. Предмет, закони, категорії політології.
3. Політологія в системі соціогуманітарних наук
4. Партійні системи: історичні і політичні умови їх формування, типологія.
5. Форми державного устрою.
6. Форми і види політичної влади. Концепція розподілу влади.
7. Політична система України.
8. Поняття і структура політичної системи.
9. Громадянське суспільство і соціально-правова держава.
10. Поняття політичної культури, її структура і функції.
11. Основні концепції політичних еліт.
12. Політична діяльність, її основні види. Політична участь.
13. Форми державного правління.
14. Держава як основний інститут політичної системи.
15. Правова держава, її критерії.
16. Політичні партії, їх місце та роль у політичній системі суспільства.
17. Типи політичних режимів, їх характерні риси.
18. Типологія сучасних соціальних і міжетнічних конфліктів.
19. Поняття демократії, сучасні концепції демократії.
20. Людина як суб'єкт та об'єкт політики. Політична соціалізація особистості.
21. Сутність, структура і функції політичної свідомості.
22. Сучасні міжнародні відносини. Глобалізація та її соціальні й політичні характеристики.
23. Сутність політичної влади, механізм функціонування.
24. Ресурси політичної влади, їх типологізація.
25. Роль і місце України в сучасній геополітиці.
26. Лібералізм і неолібералізм як політико-ідеологічні доктрини.
27. Консерватизм і неоконсерватизм як ідейно-політичні течії.
28. Партійна система України.
29. Вибори як інститут демократії. Вибірчі системи.
30. Демократія як форма і спосіб організації суспільно-політичного життя.
31. Поняття і сутність політичного лідерства.
32. Етнос та нація: визначення, сутність, концепції.

33. Національні інтереси та національна безпека України.
34. Поняття та особливості політичних еліт як суб`єктів політики.
35. Соціал-демократична ідеологія, її роль в політичному житті.
36. Державна символіка сучасної України, її вплив на формування політичної культури.
37. Місце і роль громадських організацій і рухів у політичній системі.
38. Політичні аспекти глобальних проблем. Роль міжнародної політики у їх вирішенні.
39. Українсько-російська війна в контексті загострення міжнародних відносин.
39. Сучасна політична еліта України.
40. Політична культура України: особливості та шлях формування.
41. Інститут політичного лідерства.
42. Сучасні виборчі технології.
43. Методи та функції політології.
44. Політична стабільність і політичні ризики.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

1. Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку студента він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

2. Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) перевіряються на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій студентів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

ПОЛІТИКА ЩОДО ВІДВІДУВАННЯ

1. Студент, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату ФУПП документ, який засвідчує ці причини.

2. Студент, який пропустив лекційне заняття, повинен законспектувати зміст цього заняття та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

3. Студент, який пропустив практичне заняття, повинен законспектувати джерела, які були визначені викладачем як обов'язкові для конспектування, та продемонструвати конспект викладачу до складання заліку.

4. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Перегуда Є.В. та ін. Політологія: навч. посіб. К.: КНУБА, 2012. 236 с. URL: http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/103531/mod_resource/content/1/posibnikkaf.Pdf.

Перегуда Є.В. Презентації лекцій з дисципліни «Політологія». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретико-методологічні засади і концептуальні підсумки вітчизняних досліджень / НАН України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф.Кураса; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода; відп. ред. і упоряд. О. Майборода. К.: Парлам. вид-во, 2016. 704 с.

Вдовичин І.Я., Угрин Л.Я., Шипунов Г.В. та ін. Сучасна політична лексика: навч. енциклопед. словник-довідник. За наук. ред. Хоми Н.М. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015. 394 с. URL: [http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна а політична лексика Словник Хоми 2015.pdf](http://org2.knuba.edu.ua/pluginfile.php/75401/mod_resource/content/1/Сучасна%20політична%20лексика%20Словник%20Хоми%202015.pdf).

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна «Політологія (для юристів)». URL: <http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2589>.

Сторінка «Наукова діяльність кафедри політичних наук і права» на інтернет-сайті КНУБА (вміщено в т.ч. збірники матеріалів конференцій «Регіональна політика» та «Просторове планування»). URL: http://old.knuba.edu.ua/?page_id=47972.

Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/>.

Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>.

Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>.

Офіційний сайт Міністерства розвитку громад та територій України. URL: <https://www.minregion.gov.ua/>.

Сайт «Децентралізація». URL: <https://decentralization.gov.ua/>.

Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України. URL: <https://iipend.gov.ua/>.

Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. URL: niss.gov.ua.

Інститут держави і права ім. В.М.Корецького НАН України. URL: idrnan.org.ua.

Київський міжнародний інститут соціології. URL: <https://www.kiis.com.ua/>.

Український центр економічних та політичних досліджень ім. О.Разумкова. URL: razumkov.org.ua.

Український незалежний центр політичних досліджень. URL: ucipr.org.ua.

Навчальне видання

ПОЛІТОЛОГІЯ

Методичні рекомендації

до вивчення дисципліни для студентів

спеціальності «Право»

Укладачі:

БАЄВА Юлія Євгенівна
ЄГОРОВ Владислав Володимирович
ЗГУРСЬКА Валентина Леонідівна
КАРПУНЦОВ Валерій Віталійович
КРАСКОВСЬКА Маргарита Петрівна
МОТУЗЕНКО Богдан Ігорович
ПЕРЕГУДА Євген Вікторович
ПАНІБУДЬЛАСКА Андрій Володимирович
ЯХНО Олексій Олександрович

Підписано до друку 15.09.2022 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 71-407
Умов.-друк. арк. 1,5. Обл.-вид. арк. 1,7.
Тираж 30 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.*